

Největší důlní katastrofa v dějinách střední Evropy

Bylo teplé úterý 31. května 1892. Blížilo se poledne, děti se učily na obecné a měšťanské škole a horníci pomalu přicházeli k dolům, aby nastoupili na odpolední směnu. Nikdo v té době netušil, že hluboko pod zemí se začínají psát první řádky nejsmutnější kapitoly historie dolování na Březových Horách.

Na dvacátém devátém patře dolu Marie čtyři havíři končili svoji práci a chystali vystoupit stoupacím strojem na povrch. Jeden z nich si vyčistil olejový kahanec a vyměnil knot. Starý rozžhavený zbytek starého knotu odhodil a ten zapadl do sklípku. Tragédie měla svůj počátek.

Zatím, co horníci z ranní směny se pomalu rozcházeli po polední domů, jejich kamarádi z druhé směny pomalu sestupovali do hlubin za svojí obživou. Požár, vzniklý od odhozeného knotu, byl zaznamenán až v jednu hodinu odpoledne, což znemožnilo včas varovat horníky, kteří pracovali v tisícimetrové hloubce. Dým z požáru dolu Marie však nestoupal šachtou vzhůru, ale šířil se postupně podzemními prostorami a pronikal do dalších důlních děl. Okolo druhé hodiny odpolední byl zasažen důl Císaře Františka Josefa, později důl Vojtěch, následoval Prokop a důl Anna. Po celých Březových Horách zavládla panika. Nejprve se u hor scházeli havíři, z nichž mnozí se pokoušeli pomoci kamarádům v hlubinách. Za nimi se sbíhaly k dolům havířské ženy, doufající, že se jejich muži a synové navrátí domů. Představitelé dolů zahájili okamžitě záchranářské práce. V domnění, že se podaří zmírnit následky požáru, rozhodlo představenstvo horního závodu o hašení požáru a do dolu Marie byla nalita voda, čímž se ale jen zvýšila koncentrace plynů v podzemí. Smrt si začala vybírat první oběti.

Z odpolední směny, na které pracovalo 835 havířů, se 318 nevrátilo ke svým rodinám. Mezi nimi i 5 horníků, kteří položili svůj život ve snaze pomoci svým kamarádům. Marně všichni doufali, že se následujícího dne podaří někoho zachránit. Jen jako zázrakem se po více 24 hodinách od vzniku požáru zachránil horník Jan Soukup. Jediný!

1. června se také začalo pochovávat na březohorském a příbramském hřbitově, převážně do narychlo vykopaných hromadných dolů. Toto opatření bylo nutné, protože hrozilo nebezpečí epidemií. 9. června si katastrofa vyžádala svoji poslední oběť, když na zasažení dýchacích cest zplodinami požáru zemřel v příbramské nemocnici horník Václav Krátký. Stejněho dne, 9. června, bylo ukončeno vyvážení obětí z dolů, poslední oběť však byla nalezena až 22. září 1892.

Ve své době největší důlní katastrofa na světě, která si vyžádala 319 lidských životů po sobě zanechala smutné dědictví, 286 vdov a 961 sirotků, z toho 33 pohrobků. Přes všechn nářek, pláč a smutné vyzvánění zvonů však současně zůstává příkladem hrdinství těch, kteří se snažili zachránit své druhy.

Zdař Bůh, Vám hrdinové hlubin.

Projev přednesený při pietním shromáždění k 117. výročí důlní katastrofy v roce 2009 připravil Jaroslav Korbek.